

Slovo k povzbuzení na neděli 7. března 2021, na 3. neděli postní – B
Biblická čtení: Ex 20,1-17; Ž 19; 1Kor 1,22-25; Jan 2,13-25

Milé sestry, milí bratři,

počínaje třetí nedělí postní se biblické úryvky začínají každoročně lišit. Na první a druhou postní neděli jsme v evangeliu slyšeli o pokušení Páně a o jeho proměnění, od třetí neděle se evangelijní úryvky začínají lišit. Je to samozřejmě záměr. V liturgickém roce „A“ jsou biblická mešní čtení vybrána tak, aby pomohla katechumenům v závěrečné fázi jejich přípravy na křest a nám již pokřtěným k přípravě na jeho obnovu; čtou se zejména svědectví, velké obrazy křestní proměny z Janova sepsání evangelia. V roce „B“ – to je ten letošní – jsou úryvky Písma zaměřené na proces obrácení; zaznívají texty, které nám mají nějak pomoci k přiznání si vlastní hříšnosti a slabosti, ke kajícímu, k odvaze a touze se k Bohu a dobru navrátit. A konečně úryvky roku „C“ by zase měly pomoci k prohloubení duchovního života, našeho vztahu s Pánem Ježíšem.

Jistěže jde jen o důrazy, všechna tato témata – příprava na velikonoční obnovu křestního vyznání, obrácení, kajícímu a prohloubení vztahu s Pánem Ježíšem – se vždy postní dobou prolínají. Stejně jako půst, almužna, modlitba by měly být každoročně náplní a smyslem jakéhokoli našeho postního snažení, náplní vedoucí k obrácení. Přesto je užitečné si důrazy jednotlivých liturgických cyklů mešních čtení připomenout, abychom mohli Božímu slovu těchto nedělí naslouchat snad s větším užitkem, s určitým předporozuměním, co v něm můžeme především zaslechnout...

Letos v prvním čtení z knihy Exodus slyšíme dnes svědectví o dání Božích přikázání na hoře Sinaj. Už starozákonní biblická tradice přečetla, že přikázání je právě deset, celou pasáž rozdělila na deset slov (vět) do dvou skupin, podle dvou kamenných desek. Přesně deset jich musí být proto, že deset bylo Božích stvořitelství slov; Bůh desetkrát řekl, co se má stát, a to se také stalo, bylo stvořeno. Proto právě deset slov zaznívá nyní znovu, na začátku obnovy člověka, na začátku jeho polepšování. Uposlechne-li člověk, Boží obraz, těchto deset Božích přikázání, začne být proměňován znovu k hříchem ztracené Boží podobě. To je nejhlubší smysl dání Zákona, připravujícího na nové stvoření (nitro) člověka, které v plnosti nastane až příchodem Mesiáše, Kristovou Boží milostí.

Dání Desatera předznamenává evangelijní svědectví o vyčištění chrámu. Čteme dnes o něm podle Janova sepsání evangelia, ve kterém je tato událost situována na samotný začátek Ježíšova veřejného působení, hned po prvním zázraku proměnění vody ve víno v Káně Galilejské, zatímco synoptická evangelia (Matouš, Marek a Lukáš) vyčištění chrámu kladou až na závěr Kristova působení, až po jeho vjezd do Jeruzaléma těsně před velikonočními svátky. Víme, že biblisté se většinou kloní k synoptické chronologii událostí (ve smyslu, že první tři evangelisté patrně přesněji zaznamenávají jejich konkrétní sled) a že Janovu kompozici chápou spíše jako výsledek jeho teologické vize (ve smyslu, že jednotlivá svědectví o Kristových mocných činech a slovech Jan někdy klade ve svém evangeliu za sebou tak, aby už jejich pořadím vyslovil nějakou zjevenou teologickou pravdu). Protože ale všichni evangelisté psali na základě Boží inspirace, i Janova teologická koncepce je legitimní, Bohem inspirovaná a má velkou vypovídací hodnotu, pro náš konkrétní život možná někdy důležitější než samotná přesná historická chronologie.

A to je i případ dnešního svědectví o vyčištění chrámu, které se dle Jana tedy událo hned na samotném začátku Kristova veřejného působení: Toto situování, kdy po prvním zázračném znamení následuje mocný symbolický čin vyčištění jeruzalémského chrámu, mimo jiné nám odhaluje trvalou pravdu, že i na každém začátku Kristova působení v našich srdcích a životech musí vždy dojít nejprve k (aspoň nějakému) vyčištění chrámu našeho srdce, našeho života. Jinými slovy, že Ježíšův příchod k nám vždy (nějak) začíná procesem očištění nás samotných jako Božího chrámu.

Toto očišťování pochopitelně může mít různé podoby, jsou různí prodavači a směnárníci v našem nitru, často bude i nějak bolestné a dramatické, ale vždy jedním z jeho prvních projevů bude vzbuzení naší touhy po skutečném milování Boha a lidí a po napravení toho, kdy jsme nemilovali. Tedy touha začít aspoň nějak znovu naplňovat smysl i obsah obou desek Zákona, aspoň nějak je uskutečňovat v konkrétním životě. Je-li v nás tato touha probuzena, je to znamením, že Kristus nás opravdu navštívil, respektive že jsme se jeho očišťujícím a leccos k lepšímu převracujícím navštívení otevřeli.

Očišťování našich tužeb a činů, aby byly projevem lásky k Bohu a lidem, je pak předpokladem jasnějšího vnímání Kristovy přítomnosti a blízkosti, předpokladem stále hlubšího vztahu s ním. To ostatně nějak odpovídá i osvědčené mnišské zkušenosti, že náš duchovní život vždy nějak musí procházet nejprve „cestou očištnou“ (*via purificativa*), následně „cestou osvětňou“ (*via illuminativa*), aby stále více ústil do „cesty sjednocující“ (*via unitiva*). Přičemž tyto „cesty“ se stále nějak prolínají a podmiňují, ale zároveň by měly být i etapami našeho duchovního růstu.

Evangelium bylo v prvním čtení předznamenáno svědectvím o dání Desatera Božích přikázání: Stále platný „Desetislov“ (to je doslovný překlad řeckého *Dekalogos*) jakožto konkretizace lásky k Bohu a k člověku má být totiž pochopitelně obsahem naší vnitřní proměny, našeho vnitřního očištění. Desatero Božích přikázání, Zákon, který Kristus nepřišel zrušit, ale naplnit – láskou, zůstává tak stálou normou autenticity našeho vnitřního očišťování, a cílem, k němuž bychom měli dospět.

Díky Kristově milosti ne už jen z poslušnosti Zákonu, ale především z lásky a vnitřního přesvědčení. Je proto stále důležité svůj život s Desaterem poctivě konfrontovat, i jako se „zповědním zrcadlem“. A volat ke Slovu, ke Kristu o sílu Božího Ducha, který by v našem nitru obsah Desatera učinil živým, obsahem Boží touhy našeho vlastního srdce. Samozřejmě s pokorným vědomím, že i toto je cestou, někdy dlouhou a stále nově začínající...

A na závěr snad zmiňme ještě něco, pro dnešní těžkou dobu mnohotvárného ohrožení a omezení pandemií nesmírně důležitého. Celé Desatero je navždy uvozeno slovy «já jsem Hospodin, tvůj Bůh». V židovském recitování Desatera se tato slova stala součástí prvního přikázání a pak i tolikrát opakovanou součástí základního vyznání víry. Je v nich vlastně obsaženo vše: Bůh je, je Bohem a je naším Bohem, je s námi. To je základní pravda víry, která v Kristu došla svého největšího naplnění, uskutečnění a rozvinutí. Jistota víry, že Bůh je a že je naším Bohem, že Pán Ježíš ve svých podivuhodných přítomnostech je nám ve všem blízko, má být tak i naší největší útěhou. Jistotou víry, jednoduše formulovanou v několika slovech, ale vše obsahující: «já jsem Hospodin, tvůj Bůh». Už jejich vyslovením se naše srdce může otevřít pro zkušeni jejich pravdivosti, a tak Boží útěše.

«Slyš Jisraeli! Hospodin, Bůh náš, Hospodin jeden jest. Milovati budeš Hospodina, Boha svého, celým srdcem svým a celou duší svou a celou silou svou, a budou slova tato, která já přikazuji tobě dnes, na srdci tvém. A vštípíš je dětem svým a budeš mluvíti o nich, sedě v domě svém a kráčeje po cestě a léhaje a vstávaje» se stalo základním židovským vyznáním, modlitbou opakovanou několikrát denně, modlitbou, ve které dodnes židé vždy nacházeli a nacházejí svou útěchu a Boží sílu k následování Božích přikázání...

Kéž se i nám slova «já jsem Hospodin, tvůj Bůh» v celém svém křesťanském uskutečnění stanou Božím slovem k povzbuzení zvláště pro nynější těžkou dobu. Jsou to slova potvrzená příchodem Božího Syna, naplněná Kristovou milostí a blízkostí, slova ústící do konkrétní lásky k Bohu a lidem. Kéž se od jejich obsahu v našem životě vše ostatní odvíjí...